

Onderwerp Beantwoording vragen ex art. 36 RvO van de D66 en VVD over Kunst
in de openbare ruimte
ter informatie

De leden van de raad van de gemeente Groningen
te
GRONINGEN

Telefoon	14 050	Bijlage(n)	1	Ons kenmerk	348390-2025
Datum	26-11-2025	Uw brief van		Uw kenmerk	

Geachte lezer,

Hierbij doen wij u ons antwoord toekomen op de door mevrouw M. Martinez Doubiani van de D66-fractie en de heer R. Heiner van de VVD-fractie gestelde vragen ex art. 36 RvO over Kunst in de openbare ruimte. De brief van de vragensteller treft u als bijlage aan.

Op 28 augustus 2025 is ambtelijk door de afdeling Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving geconstateerd dat kunstenaars bezig waren een muurschildering aan te brengen aan het pand op de kruising Hereweg/Vechtstraat. Tijdens deze controle is vastgesteld dat een muurschildering werd aangebracht aan de zijgevel en op de twee schoorstenen van het pand. Het pand is aangemerkt als een gemeentelijk monument, en in dat geval is er een vergunning nodig voor een muurschildering.

We hebben een grote verantwoordelijkheid om goed te zorgen voor onze stad, haar monumenten en haar geschiedenis zodat we het verhaal van de stad kunnen blijven laten zien en kunnen blijven vertellen. Omdat we als college belang hechten aan kunst en cultuur, aan levendige buurten, wijken en bewonersinitiatieven hebben we goed gekeken of dit kunstwerk toch behouden zou kunnen blijven, ondanks dat het strijdig is met ons welstands- en erfgoedbeleid. We hebben daarom onderzocht of het mogelijk was de muurschildering te legaliseren met een vergunning. Vanwege strijdigheid met gemeentelijk beleid is legalisatie van deze schildering echter niet mogelijk gebleken. Wij hebben daarom de eigenaar een brief gestuurd met het doel de muurschildering te verwijderen. De muurschildering is onder belangstelling van de buurtbewoners, eigenaar en kunstenaars op 17 oktober 2025 onthuld.

Het handhavingstraject is onder de aandacht gekomen bij de lokale pers en media. Buurtbewoners en de eigenaar zijn blij met de muurschildering. Door een onzorgvuldig proces en miscommunicatie vanuit de gemeente waren de buurtvereniging en de eigenaar in de overtuiging dat de muurschildering met instemming van de gemeente had plaatsgevonden, en dat het dus voldeed aan alle wet- en regelgeving. Ook de kunstenaars waren in de veronderstelling dat het kunstwerk voldeed aan alle regels. Wij stimuleren als college kunst in de openbare ruimte, maar omdat het hier een gemeentelijk monument betreft waar geen vergunning voor verleend kan worden, voldoet deze situatie helaas niet en kunnen we niet anders dan handhavend optreden.

We geven de initiatiefnemers een begunstigingstermijn van één jaar om de muurschildering te verwijderen. Het verwijderen van de muurschildering moet zorgvuldig gedaan worden en zal gebeuren op kosten van de gemeente. De schoonmaakwerkzaamheden mogen de monumentale waarden van het pand niet aantasten en gevel en schoorstenen niet beschadigen. Ook gaan we in deze periode gezamenlijk op zoek naar een locatie waar eventueel wel een muurschildering kan worden aangebracht. Als er voor een andere locatie een aanvraag voor een muurschildering wordt ingediend en deze pat wel binnen het welstand- en erfgoedbeleid, dan zullen we die nieuwe locatie weer beoordelen.

1. *Is het college met ons eens dat muurschilderingen een waardevolle toevoeging kan zijn aan de leefbaarheid en uitstraling van de openbare ruimte?*

Ja. Kunst in de vorm van muurschilderingen kan zeker een waardevolle toevoeging hebben en dit stimuleren we ook, mits er voldaan wordt aan de wet- en regelgeving.

2. *Hoe beoordeelt het college het proces omtrent de muurschildering aan de Vechtstraat?*

Wij vinden het proces onzorgvuldig en uiterst ongelukkig, wethouder Molema heeft hier ook haar excuses voor aangeboden. In het voortraject is vanuit het gemeentelijk project Street Art Zuid niet gekeken naar de wet- en regelgeving en alleen maar geïnventariseerd welke plekken waren aangedragen en of de eigenaren daarmee konden instemmen. Omdat er niet voldoende financiële middelen waren om dit project vanuit Street Art Zuid verder op te pakken, is het project verder opgepakt door de bewonersorganisatie. Hierdoor is de situatie ontstaan dat de gemeente er vanuit ging dat de bewonersorganisatie de toetsing aan wet- en regelgeving verder zou oppakken, terwijl de bewonersorganisatie veronderstelde dat dit door de gemeente reeds was afgehandeld. Dit heeft ertoe geleid dat de muurschildering is aangebracht zonder te beoordelen of er aan alle wet- en regelgeving werd voldaan. Het voldeed niet en dit heeft geleid tot een handhavingstraject. Dit vinden wij uitermate vervelend voor alle betrokkenen.

3. *Kan het college toelichten waarom voor deze muurschildering eerst groen licht is gegeven om door te gaan met de muurschildering en daarna toch is gebleken dat er een vergunning voor nodig blijkt te zijn?*

Wij hebben niet expliciet groen licht gegeven. Wij hebben enkel en alleen een brief aan meerdere eigenaren verstuurd waarin toestemming wordt gevraagd om hun pand beschikbaar te stellen voor Street Art om een kunstwerk te realiseren op de muur van het pand. Zie ook het antwoord op vraag 2.

4. *Waarop baseert de gemeente de argumentatie dat de huidige illegale situatie niet te legaliseren valt, dus dat er toch geen vergunning voor kan worden aangevraagd?*

De muurschildering is aangebracht op een gemeentelijk monument. De muurschildering detoneert het aanzicht van het gemeentelijk monument en is geen logische stedenbouwkundige locatie om een dergelijk kunstwerk te introduceren. De schildering beslaat de volledige gevel, inclusief de schoorstenen, en is uitgevoerd in zeer opvallende, contrasterende kleuren, zonder enige relatie met het monument en de context. Hierdoor functioneert het kunstwerk niet als een ondergeschikte toevoeging, maar als een dominante en visueel overheersende ingreep. We willen niet oordelen over schoonheid, maar als we het beoordelen vanuit ons welstands- en erfgoedbeleid dan voldoet de muurschildering niet aan de basisvoorwaarden die worden gesteld aan toevoegingen aan monumentale objecten, namelijk: reversibiliteit, respect voor de bestaande waarden en inpassing binnen het historische karakter van het pand en de omgeving. Naast deze overwegingen zijn er ook belangrijke bouwtechnische bezwaren tegen de muurschildering.

Voor het schilderen van monumenten wordt een verf met een dampdoorlatendheidsklasse V1 aangeraden om mogelijke gevolgschade door vocht te beperken. Er is aangegeven dat er voor deze muurschildering 6 lagen Sigmaverf met een dampdoorlatendheidsklasse V2 zijn aangebracht. Kijkende naar de echte waarde is dat met 6 lagen dampdicht te noemen. Dit leidt vrijwel onvermijdelijk tot schade aan metselwerk en voegen, verslechtering van het binnenklimaat en verlies van historische materialen.

Omdat de zijgevel onlosmakelijk onderdeel uitmaakt van het casco van de woning maakt het onderdeel uit van de monumentenstatus als geheel en is het aanpassen ervan vergunningplichtig. Het maakt daarbij niet uit of het nu gaat om schilderingen op historisch of nieuwer bouwmateriaal, de gevolgen die deze schilderingen voor het moment als geheel hebben veranderen er niet door. Het gaat daarbij zowel om de esthetische gevolgen van de schildering voor de beleving van het monument als de technische gevolgen door het toegepaste verfsysteem zoals een verhoogde kans op vochttoename in het monument op de korte termijn en schimmelproblemen en vochtschade op de langere termijn.

We kunnen hieruit concluderen dat de aangebrachte muurschildering niet voldoet aan ons gemeentelijk beleid (stedenbouwkundig beleid, monumentenbeleid, erfgoedbeleid en welstandsnota).

5. *Hoe vindt het college dat het huidige beleid en desbetreffende keuze om niet te legaliseren van het desbetreffende kunstwerk zich verhoudt tot de ambitie van de gemeente om kunst in de openbare ruimte te stimuleren?*

We zijn bezig met de ontwikkeling van visie op kunst (inclusief muurschilderingen) in de openbare ruimte. In deze visie gaan we in op de uitgangspunten voor kunst in de openbare ruimte. De forse toename van muurschilderingen vraagt om een antwoord hoe om te gaan met deze creatieve uitingen. We willen de vele initiatieven beter kunnen toetsen, meer duidelijkheid voor de initiatiefnemers bieden en een meer divers aanbod stimuleren. De onderlinge afstemming moet beter en er is behoefte aan een betere integrale afweging en een helder toetsingskader waar ook criteria vanuit het kunstperspectief meegenomen worden. In deze visie stellen we voor dat het uitgangspunt is dat het kunstwerk een verhaal vertelt dat aansluit op de kenmerken van de locatie, het gebouw, de geschiedenis en/ of het karakter van de omgeving. Voor alle vormen van een kunstwerk in de openbare ruimte (inclusief muurschilderingen) ontwikkelen we een proces voor melding van een kunstwerk via de website van de gemeente Groningen. Waarbij de aard van het werk en de impact op de openbare ruimte bepaalt hoe uitgebreid er getoetst wordt en of een vergunning noodzakelijk is of een melding volstaat: hoe prominenter de plek en/of hoe groter het werk, hoe meer invloed wij willen hebben.

Door het meldingssysteem op de website van de gemeente wordt het voor de aanvrager inzichtelijker wat kan en mag en wanneer een vergunning noodzakelijk is. De muurschilderingen moeten echter te allen tijde wel voldoen aan de wet- en regelgeving.

In het verleden zijn er geen of nauwelijks afspraken gemaakt over het beheer en onderhoud van muurschilderingen. Hier willen we verandering in brengen. Bij de aanvraag voor een schildering dient dan ook duidelijk te worden aangegeven hoe het onderhoud geregeld is, dat doen we als gemeente niet, dat doet de eigenaar of kunstenaar zelf.

Dit verandert echter niets aan de situatie dat de aangebrachte muurschildering op de hoek Hereweg/Vechtstraat niet voldoet aan onze regelgeving.

6. *Is het college het met de indienende fracties eens dat de desbetreffende muurschildering een positieve toevoeging is voor de wijk en de omgeving dan de graffiti die voorheen op de muur stond?*

Muurschilderingen zijn uitingen die ontstaan uit een opdrachtsituatie en maken onderdeel uit van de visie kunst op straat. Graffiti en Streetart op andermans eigendom zonder toestemming is strafbaar. De aanpak van graffiti vraagt om een duidelijk en integraal beleid: wees streng op de plekken waar het niet mag, maar faciliteer daarnaast graffiti op aangewezen plekken en openbare objecten als graffitizone. De mogelijkheden voor handhaving op graffiti zijn door de gemeente beperkt omdat wanneer niet iemand op heterdaad wordt betrapt, handhaven moeilijk is. Door het faciliteren van oefenlocaties proberen we de overlast te beperken.

7. *Is het college het met de indienende fracties eens dat er in de welstandsnota meer ruimte moet komen voor muurschilderingen waardoor de Commissie Ruimtelijke Kwaliteit Groningen in de toekomst positief kan adviseren?*

De huidige Welstandsnota 2020 biedt voldoende houvast en mogelijkheden om kunstwerken op/aan gebouwen en in de omgeving te beoordelen. Er wordt ook met regelmaat wel een muurschildering toegestaan. De Welstandsnota 2020 is een gelaagd document waarin onder andere hele duidelijke Algemene Groninger Criteria zijn opgenomen. Deze criteria gelden als rode draad voor alle advisering. Daarnaast zijn er duidelijke gebiedsgerichte criteria die per gebied de specifieke kenmerken nader duiden. Daarop aansluitend zijn er nog sneltoetscriteria die gelden voor specifieke onderwerpen zoals dakkapellen en dakopbouwen. En als laatste is er nog een excessenregeling opgenomen om buitensporige aanpassingen of verval tegen te gaan.

Het adviseren op een kunstwerk is altijd een afweging die in een bredere context gemaakt moet worden. Het is altijd een balans tussen de locatie van het kunstwerk in de stedenbouwkundige structuur, de relatie tussen het kunstwerk en de drager (gebouw) en bredere context, of een kunstwerk de bebouwde omgeving in zijn waarde laat of deze juist aantast en natuurlijk de bouwkundige schade die het toestaan van een muurschildering met zich mee kan brengen. Of er kans is op bouwkundige schade aan een gebouw is voor ieder gebouw, ongeacht of het een monumentale status heeft, van wezenlijk belang voor het adviseren op een kunstwerk.

8. *Is het college bereid een voorstel voor een wijziging van de welstandsnota naar de raad te sturen waarin ruimte wordt geboden aan muurschilderingen?*
 1. *Zo ja, wanneer kan de raad dit voorstel verwachten?*

Wij zijn niet van mening dat er meer ruimte moet worden geboden. Wij werken op dit moment wel aan de sneltoetscriteria. Sneltoetscriteria zijn nadrukkelijk geen nieuwe criteria, zij zijn een duidelijke puntsgewijze uitleg over hoe kunstwerken in de openbare ruimte kunnen worden toegestaan, gebaseerd op de bestaande criteria uit de welstandsnota. We doen ons best die tegelijkertijd aan te bieden met het nieuwe beleidsvoorstel voor kunst in de openbare ruimte.

Met de sneltoetscriteria zullen we muurschilderingen niet alleen vanuit de historische context beoordelen, maar ook het kunstaspect toevoegen. Dat laat onverlet dat het zeer onwaarschijnlijk is dat gebouwen met een monumentale status in aanmerking komen voor muurschilderingen.

9. *Is het college bereid om voor nu gemotiveerd af te wijken van het advies van de Commissie Ruimtelijke Kwaliteit?*

Nee, we willen niet gemotiveerd afwijken. Het gaat niet alleen om het advies van de Commissie Ruimtelijke Kwaliteit maar ook om het belang van zorgvuldig omgaan met ons Groninger erfgoed. Zie beantwoording vraag 4.

Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd. We gaan tevens met buurtbewoners in gesprek om onze beslissing nader toe te lichten, mocht daar behoefte aan zijn.

We vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Groningen,

burgemeester,
Roelien Kamminga

secretaris,
Sander Gerritsen

Deze brief is elektronisch aangemaakt en daarom niet ondertekend.